

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžo/15/2014
Identifikačné číslo spisu:	6012200728
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6012200728.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa : O., bytom J., proti odporcovi : Centrum právnej pomoci, so sídlom Námestie slobody 12, Bratislava, IČO : 30 798 841, kancelária Hlohovec, M. R. Štefánika 1, Hlohovec, o opravnom prostriedku navrhovateľa proti rozhodnutiam odporcu č. N 1416/12 zo dňa 29.06.2012, N 1417/12 zo dňa 29.06.2012, N 1418/12 zo dňa 29.06.2012, N 1419/12 zo dňa 29.06.2012, N 1420/12 zo dňa 29.06.2012, N 1421/12 zo dňa 29.06.2012, N 1422/12 zo dňa 21.06.2012, N 1423/12 zo dňa 21.06.2012, N 1424/12 zo dňa 21.06.2012, N 1425/12 zo dňa 21.06.2012, N 1426/12 zo dňa 21.06.2012, N 1427/12 zo dňa 29.06.2012, N 1428/12 zo dňa 21.06.2012, N 1429/12 zo dňa 21.06.2012, N 1430/12 zo dňa 21.06.2012, N 1431/12 zo dňa 29.06.2012, N 1432/12 zo dňa 29.06.2012, N 1433/12 zo dňa 29.06.2012, N 1434/12 zo dňa 22.06.2012, N 1435/12 zo dňa 22.06.2012, N 1436/12 zo dňa 22.06.2012, N 1437/12 zo dňa 29.06.2012, N 1438/12 zo dňa 22.06.2012, N 1439/12 zo dňa 22.06.2012, N 1440/12 zo dňa 22.06.2012, N 1441/12 zo dňa 26.06.2012, N 1442/12 zo dňa 26.06.2012, N 1443/12 zo dňa 26.06.2012, N 1444/12 zo dňa 22.06.2012, N 1445/12 zo dňa 22.06.2012, N 1446/12 zo dňa 22.06.2012, N 1447/12 zo dňa 26.06.2012, N 1448/12 zo dňa 22.06.2012, N 1449/12 zo dňa 25.06.2012, N 1450/12 zo dňa 25.06.2012, N 1451/12 zo dňa 26.06.2012, N 1452/12 zo dňa 26.06.2012, N 1453/12 zo dňa 26.06.2012, N 1454/12 zo dňa 25.06.2012, N 1455/12 zo dňa 25.06.2012, N 1456/12 zo dňa 25.06.2012, N 1457/12 zo dňa 26.06.2012, N 1458/12 zo dňa 25.06.2012, N 1459/12 zo dňa 25.06.2012, N 1460/12 zo dňa 25.06.2012, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/22/2012- 167 z 21. novembra 2013, jednohlasne takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/22/2012-167 z 21. novembra 2013 m e n í tak, že navrhovateľovi priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len ako „krajský súd" alebo „súd prvého stupňa“) napadnutým uznesením rozhodol o žiadosti navrhovateľa o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov zo dňa 7. januára 2013 tak, že navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal z dôvodu, že i napriek

tomu, že zárobkové, majetkové a sociálne pomery u navrhovateľa by priznanie od súdnych poplatkov odôvodňovali, nebola v jeho prípade splnená druhá podmienka obsiahnutá v § 138 ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len ako „OSP“) a to, že nejde o bezúspešnosť uplatňovania práva. Toto svoje konštatovanie vyvodil zo skutočnosti, že navrhovateľ opravným prostriedkom napadol všetky rozhodnutia odporcu uvedené v záhlaví uznesenia a na základe podaných opravných prostriedkov rozhodoval vo veci sp. zn. 26Sp/22/2012-100 zo 4. marca 2013 rozsudkom, ktorým rozhodol tak, že všetky napadnuté rozhodnutia potvrdil, pričom z dôvodov rozsudku vyplýva, že rozhodnutia odporcu sú zákonné a nebol dôvod na zrušenie napadnutých rozhodnutí.

Proti uzneseniu krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ navrhujúc odvolaciemu súdu, aby zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu (správne sa mal domáhať jeho zmeny) a priznal mu oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici sp. zn. 26Sp/22/2012.

Namietal, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je nepresvedčivé a teda v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, rozhodnutie je nezákonné, keďže súd prvého stupňa nerozhodol na základe rozhodujúcich predložených dôkazov a za ďalší dôvod označil skutočnosť, že súd nebral do úvahy finančné pomery a sociálny stav navrhovateľa, napriek tomu, že je nevyvrátiteľne preukázané, že je občanom v hmotnej núdzi, nevlastní majetok, nemá žiadny príjem a nemá z čoho zaplatiť súdny poplatok.

Ďalší dôvod nezákonnosti napadnutého uznesenia vzhliadol v tom, že napadnuté uznesenie nebolo nikdy riadnym a zákonným spôsobom doručené vedľajšiemu účastníkovi A., ktorý oznámil súdu, že vstúpil do tohto konania.

Namietal tiež, že súd prvého stupňa nerozhodol o jeho návrhu na ustanovenie opatrovníka odporcovi, ktorý podľa jeho názoru nemá právnu subjektivitu.

Tvrdil, že dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia je porušenie jeho práva na rovnosť každého pred súdom a právo domáhať sa pred súdom svojich občianskych práv bezplatne garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo garantované čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c veta prvá OSP) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v rozsahu a medziach podaného odvolania (§212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je nutné priznať úspech.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 138 ods. 1 OSP, na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Posudzujúc zákonnosť napadnutého výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľovi, sa najvyšší súd nemôže stotožniť s dôvodom krajského súdu, ktorý za súčasného skonštatovania, že zárobkové, majetkové a sociálne pomery navrhovateľa by zdôvodňovali priznanie navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov uviedol, že u navrhovateľa nebola splnená druhá podmienka, ktorej splnenie Občiansky súdny poriadok kumulatívne vyžaduje na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v podobe vylúčenia zrejmej bezúspešnosti uplatňovania práva, pričom toto svoje zistenie podložil samotnými napadnutými rozhodnutiami odporcu, ako aj svojím rozsudkom, ktorým napadnuté rozhodnutia ako zákonné potvrdil.

Právo na prístup k súdu zahŕňa zákaz vytvárať neprimerané prekážky v prístupe k súdu. Tento zákaz okrem iného vyžaduje, aby neboli vytvárané také procesno-právne podmienky, ktoré sťažujú prístup k súdu, nie sú odôvodnené sledovaním legitímneho cieľa a nespĺňajú požiadavku spravodlivej rovnováhy medzi použitými prostriedkami a sledovaným legitímnym cieľom, a teda majú účel práva na súdnu ochranu. Takéto prekážky totiž obmedzujú prístup k súdu v jeho podstate a treba ich považovať za nesúladné nielen s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale aj s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa názoru najvyššieho súdu postup súdu pri rozhodovaní o žiadosti účastníka konania o oslobodenie

od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP nemožno stotožňovať s podmienkami posudzovania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon č. 327/2005 Z. z.“) Centrom právnej pomoci, ktorého rozhodnutia sa v danom konaní preskúmavajú.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Na rozdiel od ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. Občiansky súdny poriadok v § 138 nekonkretizuje svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Rozhodovacou činnosťou a výkladom tohto ustanovenia sa dá ustáliť, že o svojvoľu pôjde spravidla vtedy, ak by išlo o zneužitie práva, ktoré by inak účastníkovi nepatrilo. O zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva ide napr. vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa, teda bez potreby vykonávať dokazovanie, je nepochybné, že sa jeho návrhu nemôže vyhovieť napr. ak právo zamklo uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi napr. ak nie je schopný označiť dôkazné prostriedky nevyhnuté na preukázanie ním tvrdených rozhodujúcich skutočností (Stevček/Ficová a kolektív: Občiansky súdny poriadok, Komentár - I. diel, 2, vydanie 2012, C-H-BECK str. 494).

V danom prípade však nejde ani o jeden z vyššie uvedených prípadov.

Potvrdenie napadnutých rozhodnutí postupom podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku krajským súdom z dôvodu ich zákonnosti, bez ohľadu na právoplatnosť rozsudku, nemožno podľa názoru najvyššieho súdu vyhodnotiť na účely rozhodovania o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov za svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Účastník konania v danom prípade iba využil svoje právo podať proti rozhodnutiu správneho orgánu opravný prostriedok majúci za to, že napadnuté rozhodnutia sú nezákonné. Teda preskúmava sa zákonnosť rozhodnutí odporcu, ktorými nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu nesplnenia jednej z podmienok uvedených v zákone č. 327/2005 Z. z., konkrétne z dôvodu, že vo veci nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu. Je preto vylúčené, aby dôvod, pre ktorý nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci bol zároveň argumentom pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, keď navrhovateľovi právo domáhať sa preskúmania napadnutých rozhodnutí nesporne svedčí.

Z uvedených dôvodov preto najvyšší súd, na rozdiel od názoru krajského súdu, považoval za splnenú aj druhú podmienku, ktorej Občiansky súdny poriadok vyžaduje na pozitívne rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, teda, že v danom prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva.

Ďalšie námietky navrhovateľa nepovažuje najvyšší súd za dôvodné. K námietke, ktorou navrhovateľ tvrdil, že súd prvého stupňa nekonal s vedľajším účastníkom (A.), hoci tento vstúpil do tohto konania svojím oznámením súdu a že napadnuté uznesenie mu nebolo nikdy riadnym a zákonným spôsobom doručené najvyšší súd považuje za potrebné zdôrazniť, že vedľajšie účastníctvo predpokladá spor (súkromnoprávny) a právny záujem na výsledku tohto sporu. Naproti tomu základným cieľom, resp. poslaním konania v správnom súdnictve je preskúmavať „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy či už na základe žaloby alebo opravného prostriedku. V preskúmaní konaní štátny orgán súdnej moci, ktorý je pánom zákona a zákonnosti („iura novit curia“), posudzuje „zákonnosť“ postupov a rozhodnutí štátnych orgánov verejnej správy, pričom intervencia tretieho subjektu súkromného charakteru (hoci aj s právnickým vzdelaním) do tohto vzťahu štátnych moci, v záujme podpory „právneho názoru“ jednej z nich, je bez právneho významu (pozri napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. II. ÚS 197/07-44 z 21. februára 2008). Podľa názoru najvyššieho súdu A. domáhajúci sa vstupu do konania právny záujem na výsledku tohto konania nemôže mať, nakoľko rozhodnutím súdu vo veci samej nebude žiadnym spôsobom dotknuté jeho právne postavenie (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva). Preto mu v danom konaní vedľajšie účastníctvo nesvedčí.

Rovnako je nedôvodná aj námietka, ktorou navrhovateľ namietal, že odporca nemá právnu subjektivitu.

Podľa § 5 ods. 1 a 7 zákona č. 327/2005 Z. z. Centrum právnej pomoci je zákonom zriadený správny orgán bez vymedzenia sídla, ktorý svoje kancelárie po celom území Slovenskej republiky. V rámci rozhodovacej činnosti sú poverení na zastupovanie a rozhodovanie jednotliví pracovníci týchto kancelárií a teda kancelárie centra ako také sú v zmysle citovaného zákona súčasťou Centra ako štátnej rozpočtovej organizácie, a preto sú kompetentné a zákonom poverené na vydávanie rozhodnutí.

S poukazom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že je namieste výrok napadnutého uznesenia krajského súdu o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku zmeniť podľa § 220 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a navrhovateľovi priznať oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. osudoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.